

Tomas Öhman
Avfallsingenjör
Tomas.ohman@ekero.se

PM Avfallstaxa Ekerö kommun

Dnr TN16/48-450

Sammanfattning

I avfallsplanen 2016-2023 (KS 14/314) beslutades om mål för att minska mängden förpackningar och returpapper i kärlavfallet. I avfallsplanen finns också andra mål som handlar om att minska den totala avfallsmängden som genereras per kommuninnevånare, avfallsverksamhetens kostnadseffektivitet, att försöka minska sopbilarnas koldioxidutsläpp och att förbättra arbetsmiljön för avfallspersonal.

Teknik- och exploateringskontoret föreslår att en miljöstyrande avfallstaxa ska tillämpas som ett ekonomiskt incitament för att öka utsorteringen av förpackningar och tidningar från kärlavfallet. Förslaget är en progressiv taxa där det kostar mer per liter att hämta mycket avfall än kostnaden per liter för en mindre volym avfall. På så sätt styrs mot att abonnemang med så liten hämtningsvolym som möjligt tecknas. Detta blir det ekonomiska incitamentet till att lägga förpackningsavfallet i återvinningsstation istället för i sitt sopkärl. I föreslagna avfallstaxa, introduceras detta sätt att sätta avgifterna för en- och tvåbostadshus och fritidshus (bostäder med eget sopkärl).

En annan förändring är att viktavgift föreslås för underjordsbehållare. Dessa behållare vägs redan idag vid tömning, men vikten används inte nu för debitering av avgifter.

Hämtning varje vecka föreslås endast erbjudas vid flerbostadshus och verksamheter, inte för en- och tvåbostadshus.

Det föreslås även i fortsättningen vara frivilligt att sortera ut matavfall. Informationskampanjer genomförs för att öka anslutningsgraden för Gröna påsen.

Beräknade totala intäkter från föreslagna avgifter blir i stort sett oförändrade jämfört med beräknade intäkter från gällande avgifter, totalt ca 29,5 miljoner kr, om ca 20 % av kunder med en- och tvåbostadshus reagerar på styrningen och byter till mindre storlek på kärl. Om fler än 20% byter till mindre sopkärl sjunker intäkterna mer, om färre än 20 % byter till mindre kommer intäkterna bli högre.

Om kunder i samband med ändring från sophämtning varje vecka till varannan vecka, byter till ett kärl som motsvarar ungefär samma hämtvolym som innan kommer intäkterna bli högre. Om kunder behåller sitt nuvarande kärl i samband med ändring från varje veckashämtning till varannanveckashämtning så kommer intäkterna bli lägre.

Avgifterna i slamtaxan är harmoniserade med entreprenörens debiteringsmodell.

Sex inriktningsbeslut tas gällande differentiering av taxa flerbostadshus, källsorteringsavgift verksamheter, borttagande av grovavfallskampanj, dragvägstillägg för kärl och slang och säckavgift.

Verksamheten beräknas göra ett underskott, för att använda ackumulerat överskott från tidigare år.

Avfallstaxans paragrafer är något omstrukturerade med en mer konsekvent rubriksättning.

Bakgrund

En betydande del av hushållsavfallet som läggs i sopkärl eller motsvarande består idag av producentansvarsavfall, i detta fall förpackningar/ returpapper. Redan i avfallsplan 2011-2015 fanns ett mål att andelen producentansvarsavfall skulle minska i kärllavfallet med 50 %. Detta arbete påbörjades aldrig. I den nya avfallsplanen 2016-2023 (KS 14/314) upprepas återigen målet att minska mängden förpackningar och returpapper i kärllavfallet. Ett annat mål i avfallsplanen är att minska den totala avfallsmängden som genereras per kommuninvånare. Detta mål adresseras inte direkt med denna taxa, men kan bli en bieffekt av att människor blir mer medvetna om sin avfallsgenerering.

I avfallsplanen finns också andra mål som handlar om avfallsverksamhetens kostnadseffektivitet, att försöka minska sopbilarnas koldioxidutsläpp och att förbättra arbetsmiljön för avfallspersonal.

Enligt miljöbalken får avfallstaxan utformas så att det skapas ekonomiska drivkrafter som gynnar god sortering. Det faller sig naturligt att förpackningsavfallet uppmärksammas mest då det är den mest volymkrävande fraktionen och som det dessutom redan finns ett utbyggt insamlingssystem för. Inom kommunen finns 15 återvinningsstationer för förpackningar/returpapper. Mot bakgrund av det redan gjorda valet av gröna påsen och optisk sortering för insamling av matavfall är även detta förslag kostnadseffektivt genom att befintliga insamlingssystem används.

Kärllavfallsmängden ligger på ca 213 kg/kommuninvånare och år. Trenden är att den avfallsmängd som lämnas på återvinningscentralen ökar per invånare och avfall som

lämnas för återvinning i återvinningsstationer minskar. Det sker en ökning av den sammanlagda mängden hushållsavfall. Denna taxa fokuserar främst på hanteringen av förpackningar, men förhoppningen är att hushållen på Ekerö också börjar reflektera över all konsumtion som genererar avfall.

Bild 1 Av de förpackningar/returpapper som ett hushåll sammanlagt hanterar sorteras ca 60 viktsprocent ut och läggs i återvinningsstationer, resten hanteras som kärllavfall. Kärllavfallet består i sin tur av 31 % (75 volymprocent) förpackningar/tidningar, 40 % (12 volymprocent) matrester och 27 % (13 volymprocent) övrigt.

Andra kommuner med miljöstyrande taxa

Nedan presenteras kortfattat avfallstaxan i några andra kommuner.

Nyköpings kommun

Literprisintervallet ligger från 0,7 öre/liter för en- och tvåbostadshus som genererar

mycket lite avfall upp till 42 öre/liter.

Separat kärl för matavfall är obligatoriskt för alla abonnemang!

Dragvägstillägg för sopkärl > 7 m !

Hämtning varje vecka kan bara väljas när man redan har största kärlet.

Taxedifferentieringen gäller även flerfamiljshus där literpriset avgörs av hur många liter avfall som genereras per hushåll. Lägst avgift fås vid <40liter/hushåll och vecka, högst >70 liter.

Karlstads kommun

Det vanligaste abonnemanget är ett tvåfackskärl med matavfall och restavfall.

Källsortering liten är ett tvåfackskärl på 240 liter och kostar 13 öre/liter, källsortering stor är på 370 liter och kostar 20 öre/liter. Om man väljer att inte sortera ut matavfall heter abonnemanget Osorterat. Exempelvis betalar Osorterat 240 liter 79 öre/liter.

Karlstad har en kraftig ekonomisk styrning mot insamling av matavfall.

Anslutningsgraden för matavfallsseparering har efter taxans införande år blivit 98 %.

Dragvägstillägg för gångavstånd till sopkärl > 5 m.

Hämtning varje vecka erbjuds inte för en- och tvåbostadshus.

Liknande taxedifferentiering finns för flerbostadshus där utsortering av matavfall gynnas!

Sigtunas kommun

Här har man möjlighet till insamling av matavfall i ett separat kärl, då är taxan 19 öre/liter oavsett kärlovoly. Om man inte sorterar ut matavfall i ett separat kärl för matavfall är avgiften 47 öre/liter. Separat matavfallskärl är nödvändigt för att få den lägre taxan.

Dragvägstillägg för sopkärl, 1,6-10 m (170 kr) och 10-30 m (340 kr)

Hämtning varje vecka erbjuds inte för småhus, undantag finns om man har separat matavfallskärl som då hämtas varje vecka under sommaren!

Liknande differentiering finns för flerbostadshus!

Eskilstunas kommun

De erbjuder optisk sortering med hjälp av olikfärgade plastpåsar.

Hushåll i småhus med 190 liters kärl som sorterar matavfall betalar 21 öre/l, ett 370 literskärl kostar 31 öre/liter. Motsvarande literpriser för osorterat avfall är 92 öre/l respektive 104 öre/liter! Styrning mot matavfallsseparering och mindre kärl sker!

Endast varannanveckas hämtning erbjuds småhus

Dragvägstillägg >5 m

Liknande differentiering finns även för flerbostadshusen

Jämför med förslaget för Ekerö

Kostnadsintervall 19 öre/liter till 44 öre/liter

Ej separata matavfallskärl

Dragvägstillägg införs 2019
Varjeveckashämtning kommer inte erbjudas
Taxedifferentiering för flerbostadshus införs 2018

Förslag till utformning av avfallstaxa

Förslaget är en progressiv taxa där det kostar mer per liter att få ett stort sopkärl tömt än ett mindre sopkärl. På så sätt styrs man mot att abonnemang med så liten hämtningsvolym som möjligt tecknas. Detta blir det ekonomiska incitamentet till att lägga förpackningsavfallet i återvinningsstationer istället för i sitt sopkärl.

Hushåll som hemkomposterar matavfall och som anmält månadshämtning (13 hämtningar per år), föreslås få sänkt avgift. Därigenom premieras lokalt omhändertagande och längre hämtintervall.

Hämtning varje vecka kommer inte längre erbjudas en- och tvåbostadshus. Det är relativt få kommuner som erbjuder den tjänsten och miljövinsten är betydande då sopbilarnas körsträcka uppskattas kunna reduceras med 20% (motsvarande ca 8 000 liter diesel eller 18,4 ton koldioxid). Mindre körning innebär också mindre störning. Erfarenhet visar att hämtning varannan vecka fungerar utmärkt för majoriteten av alla en- och tvåbostadshus.

För att göra hämtningskostnaden mer rättvis för brukare av markbehållare/ underjordsbehållare införs viktstaxa för dessa. Det gör det möjligt även för dessa kunder att påverka sina kostnader för avfallshanteringen. Om boende sorterar bättre så minskar avfallsmängden som fastighetsägaren betalar för. Andra kunder kan justera antal kärl och storlek på kärl, men med underjordsbehållare kan inte storleken anpassas.

Grundavgiften föreslås sänkas för en- och tvåbostadshus. Ett en- och tvåbostadshus får en grundavgift på 650 kr istället för 740 kr för att den rörliga delen ska få en större betydelse. Varje hushåll kan genom bättre avfallshantering då påverka sin avgift mer.

Införandet av taxan kommer att ske i nära samarbete med Förpackning- och tidningsinsamlingen (FTI) gällande tex information till allmänheten, tömningsbehov av ÅVS och att göra ÅVS mer attraktiva med avseende på tex placering, renhet, belysning.

Det föreslås även i fortsättningen vara frivilligt att sortera ut matavfall via gröna påsen. Informationskampanjer genomförs emellertid för att öka anslutningsgraden för Gröna påsen.

Priser för tömning av sluten tank och slamavskiljare har ökat några procent för bättre kostnadstäckning på slamsidan. I taxan har också tydliggjorts vilken

debiteringsprincip som ska användas för slamavskiljare och tankar > 6 kubikmeter. Extradebitering vid extrahämtning eller jourhämtning blir en fastavgift. Slamtaxan kommer då harmonisera med entreprenörsersättningen.

För spridning av signifikanta taxeförändringar kommer många olika informationskanaler användas, tex hemsidan, media och information på sopkärlen.

Bedömning av miljönytta

Miljönyttan med den nya taxan består i att producentansvarsavfallet i sopkärlen skickas till materialåtervinning istället för till förbränning. Därigenom nås en högre position i den s.k. avfallstrappan, ju högre upp desto bättre. Det leder även till att kommunens hantering av kärllavfall minskar, med sänkta behandlingskostnader för avfallskollektivet som resultat.

Sopbilarnas körsträckor (bränsleförbrukning, koldioxidutsläpp och buller) kan reduceras genom att hämta kärllavfall endast varannan vecka för en- och tvåbostadshus. Avfallstrappan, som är Avfallsplanens övergripande princip, gäller också vid förebyggandet av utsläpp av koldioxid!

Ekonomisk bedömning och konsekvenser

För flerbostadshus, verksamheter och en- och tvåbostadshus i gemensamhetslösningar medför 2017 års avfallstaxa ingen förändring i avgifterna. Majoriteten av hushåll i en- och tvåbostadshus (74 procent) har ett 190 literskärl eller mindre! För dessa kommer den nya taxan att medföra oförändrad eller sänkt avgift.

Exempel på konsekvenser för enskilda hushåll i en- och tvåbostadshus

För kunder med 240 liters kärl (19% av alla en- och tvåbostadskärl) eller 370 liters kärl (7 % av alla en- och tvåbostadskärl) med tömning varannan vecka föreslås höjda avgifter med 590 kr (+23%) respektive 1 320 kr (+37%) per år (observera att för hemkomposterare med dessa kärllstorlekar blir höjningen mindre!)

201 hushåll har idag hämtning varje vecka och behöver byta abonnemang. Om kunderna inte byter storlek på kärlet i samband med bytet får de sänkta avgifter med mellan 35 % och 60 %. Även de kunder som väljer att byta till en större storlek och byter ”ett steg” får sänkta avgifter, se tabell nedan. Om kunden väljer ett större kärl, och byter ”en storlek”, d.v.s. från 140 liter till 190 liter, eller från 190 liter till 240 liter, så minskar den hämtade årsvolymen ändå och därmed även avgiften.

Tabell – förändrade avgifter för kunder i en- och tvåbostadshus som idag har tömning en gång per vecka. Inklusive fast avgift!

Storlek, kärl	Nuvarande avgift för abonnemang med tömning en gång per vecka.	Förslag avgift för abonnemang med tömning en gång varannan vecka	Byte till större kärl Förändring av avgift
140 liter (33 st)	3 390 kr	1 540 kr	
190 liter (113 st)	4 330 kr	2 190 kr	3 390 ► 2 190 = -35 %
240 liter (40 st)	5 280 kr	3 150 kr	4 330 ► 3 150 = -27 %
370 liter (15 st)	7 740 kr	4 860 kr	5 280 ► 4 860 = -8 %

Konsekvenser för avfallsverksamhetens budget

Om man antar att alla hushåll behåller nuvarande kärlstorlek beräknas intäkterna öka med ca 2,7 %.

Om 20% av hushållen väljer att gå ner en behållarstorlek beräknas intäkterna bli samma som om den befintliga taxan fortsätter att gälla, ca 29,5 miljoner.

När kunder väljer att byta till ett mindre kärl medför det en investering för kommunen i form av inköp av nya kärl. Vissa kärl blir över och en del kan flyttas från en kund till en annan. Om 20 % av kunderna väljer att byta till mindre storlek och hälften av dessa kärl behöver köpas in, medför detta en investering med omkring 700 000 kr. Det motsvarar en årlig ökning av kapitalkostnaderna med ca 100 000 kr, räknat på 7 års avskrivning, utan hänsyn till ränta.

Inriktningsbeslut för införande i taxor för 2018 och 2019

För att jobba med avfallsplanens mål bör ett batteri av åtgärder under ett antal år vidtas gällande avfallshanteringen. Åtgärder som syftar till beteendeförändringar tar tid att implementera och därför önskas gott om tid att informera tex. förvaltare av flerbostadshus och andra verksamheter om kommande förändringar.

Taxan kommer att ses över varje år så att en mer miljöstyrande effekt uppnås. En generell höjning av avfallstaxan kommer också sannolikt att behöva ske från och med 2018.

Förutom att införa miljöstyrande taxa för en- och tvåbostadshus 2017, föreslås att 6 st

inriktningsbeslut tas för taxa 2018 och 2019.

Följande förslag till inriktning för stegvis förändring av avfallstaxan under kommande år föreslås:

- Avfallstaxan för flerbostadshus blir progressiv med ökande pris per liter utställd kärvolym, per hushåll. Flerbostadshus med hushåll som delar på en viss hämtningsvolym kommer (liksom en- och tvåbostadshusen) betala en avfallsavgift som är kopplad till hur mycket kärlavfall varje hushåll genererar. För denna boendeform föreslås att ett liknande system som finns i Nyköpings kommun införs med olika kategorier. I den högsta kategorin hamnar de som genererar minst avfall per hushåll, och de övriga kategorierna kommer ha ett ekonomiskt incitament att börja sortera för att hamna i någon av de billigare kategorierna!
- Källsorteringsavgift införs för verksamheter som inte har fastighetsnära insamling av förpackningar, FNI. För dessa verksamheter föreslås en källsorteringsavgift som innebär att om en verksamhet har, eller inför FNI (fastighetsnära insamling), tas avgiften bort! Då ska egen anlitad entreprenör hämta de förpackningsfraktioner som uppkommer inom verksamheten. Förpackningar ska då inte ligga i restavfallet!
- Grindhämtningskampanj av grovsopor kommer inte erbjudas.
- Höjd avgift för säck införs av arbetsmiljöskäl för att påskynda avvecklingen av säckhämtning.
- Kärldragningsavgift införs av arbetsmiljöskäl. Liksom säckhämtning är långa gångavstånd mellan sopbilens stoppställe och kärlets placering ett arbetsmiljöproblem. En sådan avgift styr mot en kärplacering närmare sopbilens stoppställe.
- Ökad avgift vid lång och krånglig slangdragnings införs för att öka incitament för att underlätta vid slamhämtning. Slangdragningslängder över 20 meter för slamhämtarna kan vara ett arbetsmiljöproblem. Önskvärt är att abonnenter med längre slangdragningslängd än 20 m ska investera i en fast slang som slambilen kopplar in sig på.

Tabell – förslag till tidplan för kommande ändringar i avfallstaxan

Införs 2017	2018	2019
Differentiering avfallstaxa en- och tvåbostadshus	Differentiering av avfallstaxa för FBH	Dragvägstillägg sopkärl
Avskaffa hämtning varje vecka för en- och tvåbostadshus	Källsorteringsavgift verksamheter införs	Större slang-dragningstillägg vid slamhämtning
Vikttaxa för UJB	Säckavgift införs	
	Grindhämtningskampanj av grovsopor erbjuds ej	

Uppföljning

Plockanalys planeras att genomföras under hösten 2016 och sedan varje år för att noga följa förändringarna i avfallsströmmarna.

Andra mer strukturella förändringar i taxan, KFS 60:7

All text gällande avgiftsskyldighet ligger numera under §2.

Texten i §6 återfinns i §1

Indelningen i A, B, C och D är borta och rubrik ”Kärlavfall, grovavfall, farligt avfall, elavfall och Skå ÅVC” är borttagen.

Text i §25 gällande gemensamma behållare återfinns i §16 och är kompletterad med texten ” Vid gemensam behållare ska avgiften bestämmas av det abonnemang som skulle ha den högre avgiften, till exempel om hushåll i enbostadshus delar kärl med verksamhet.”

Tabellerna i §18-26 är anpassade till de nya priserna och att varjeveckashämtning ej längre erbjuds för en- och tvåbostadshus. En- och tvåbostadshus, flerbostadshus och verksamheter har också fått skilda pristabeller.

I §18 finns ny text med som lyder: Om en- och tvåbostadshus använder mer än ett kärl per bostad ska avgiften beräknas baserat på 0,44 kr per liter totalt utställd behållarvolym, dvs flera små kärl får inte kombineras för att därigenom ge en lägre avgift än att använda ett stort kärl

I §28 om slam har vissa hämtningar tagits bort som inte stöds av avtal med entreprenören.